

Skatteutskottets betänkande

1983/84:32

om aktiebeskattningen m. m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet olika motionsyrkanden rörande skattefrågor i samband med innehav och avyttring av aktier.

Utskottet avstyrker motionerna.

Reservationer till betänkandet innehåller bl. a. yrkanden om att skattereduktion för aktieutdelning återinförs, att den nya omsättningsskatten på aktier slopas, att skärpningarna av realisationsvinstbeskattningen hösten 1983 upphävs och att latent skatteskuld skall beaktas vid förmögenhetsbeskattningen.

Motionerna

1983/84:340 av Gunnar Biörck i Värmdö (m)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till förmögenhetsskatteberäkning av aktier, innebärande att skatt ej uttas på det belopp varmed en aktiepost är belastad med potentiell realisationsvinst- och omsättningsskatt.

1983/84:1065 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen upphäver de skärpta reavinstskattereglerna från 1985 års taxering,

2. att riksdagen, om yrkandet under 1 ej bifalls, beslutar höja schablonavdraget vid försäljning av äldre aktier från 3 000 kr. till 4 500 kr.,

3. att riksdagen anhåller om skyndsam översyn av reavinstbeskattningen på aktier i enlighet med vad i motionen anförts,

4. att riksdagen beslutar återinföra det 30-procentiga avdraget på mindre aktieutdelningar vid 1985 års taxering,

5. att riksdagen begär förslag från regeringen innebärande att börsaktier endast skall tas upp till omkring 60–65 % av börsvärdet i förmögenhetsdeklarationen,

6. att riksdagen beslutar om omedelbart avskaffande av omsättningsskatten på aktier.

1983/84:1135 av Lennart Pettersson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om skärpt förmögenhetsskatt på aktier som är uppförda på fondbörsens OTC-lista.

1983/84:1142 av Lars Werner m. fl. (vpk), yrkande 5

I motionen yrkas bl. a.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om aktiebeskattningen.

1983/84:1464 av Hugo Hegeland (m)

I motionen yrkas att riksdagen vidtar erforderliga åtgärder för att förhindra att arvs- och realisationsvinstskatter leder till att hela eller nästan hela delen av ett arv i form av börsnoterade aktier försvinner i skatt, i enlighet med vad i motionen anförts.

1983/84:1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp), yrkandena 6–7

I motionen yrkas bl. a.

6. att riksdagen beslutar upphäva beslutet om införande av omsättnings-skatt på aktiehandel,

7. att riksdagen beslutar återinföra skattereduktion för aktieutdelningar enligt tidigare gällande regler.

1983/84:2032 av Ulf Adelsohn m. fl. (m), yrkandena 4–6

I motionen yrkas med hänvisning till motion 2031 bl. a.

4. att riksdagen upphäver lagen om skatt på omsättning av vissa värdepapper fr. o. m. den 1 juli 1984,

5. att riksdagen beslutar att den upphävda lagen om skattereduktion för aktieutdelning skall återinföras fr. o. m. 1 januari 1985,

6. att riksdagen beslutar att de reavinstregler för aktievinster som gällde före den 24 oktober 1983 skall återinföras fr. o. m. 1 juli 1985.

1983/84:2456 av Lars Werner m. fl. (vpk), yrkandena 1, 2, 4 och 6

I motionen yrkas med hänvisning till motion 2455 bl. a.

1. att riksdagen beträffande beräkning av reavinst vid aktieförsäljning antar följande förslag till

Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Nuvarande lydelse

Motionärernas förslag

Anvisningar till

36 §

2b Avyttras aktie eller ---- förändringar beträffande innehavet.

Anskaffningskostnad för äldre Stycket utgår.
aktie, som är noterad på börs eller
föremål för liknande notering, och
för äldre andel i aktiefond får
bestämmas till ett belopp som
motsvarar 25 procent av vad den
skattskyldige erhåller för aktien eller

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

andelen efter avdrag för kostnad för avyttringen. Kan den skattskyldige göra sannolikt att en beräkning enligt andra stycket leder till ett högre belopp, skall dock detta högre belopp anses som anskaffningskostnad.

Avyttras delbevis eller ----- avses i 35 § 2 mom.

2. att riksdagen beträffande beskattning av reavinst vid aktieförsäljning antar följande förslag till

Lag om ändring i kommunskattelagen (1928:370) 35 § 3 mom.

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

35 §

3 mom. Realisationsvinst på grund ----- mindre än två år.

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera, är 40 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 3 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 3 000 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

Kan tillämpning av ----- dag avyttringen sker.

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 § första stycket 1) lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är - oavsett tidpunkten

Avyttrar skattskyldig egendom som avses i detta moment och som den skattskyldige innehaft två år eller mera är 75 procent av vinsten skattepliktig. Från sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke under ett beskattningsår, minskat med avdragsgill del av förlust vid avyttring samma år av egendom som avses i detta stycke, äger skattskyldig åtnjuta avdrag med 1 000 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med sin make, får sådant avdrag åtnjutas för dem båda gemensamt med 1 000 kronor. I intet fall får dock skattskyldig åtnjuta avdrag med högre belopp än som svarar mot sammanlagda beloppet av skattepliktig realisationsvinst enligt detta stycke minskat med avdragsgill del av förlust som nyss nämnts.

Har egendom som avses i detta moment avyttrats genom sådan tvångsförsäljning som anges i 2 § första stycket 1) lagen (1978:970) om uppskov med beskattning av realisationsvinst, är - oavsett tidpunkten

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

för förvärvet – *endast 40* procent av vinsten för förvärvet – 75 procent av vinsten
vinsten skattepliktig. skattepliktig.

Bestämmelsen i 2 ----- styvbarn och fosterbarn.

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. De nya bestämmelserna tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter den 1 juli 1984.

4. att riksdagen, vad avser beräkning av beskattningsbar förmögenhet i fråga om aktier som noteras på börsens s. k. OTC- och väntelistor, beslutar att det verkliga värdet på aktien skall utgöra grunden vid beräkning av förmögenhet, att gälla fr. o. m. 1 januari 1984 och att detta äger giltighet första gången vid 1985 års taxering,

6. att riksdagen beslutar att anta följande förslag till

Lag om ändring i lagen om skatt på omsättning av vissa värdepapper

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen om skatt på omsättning av vissa värdepapper ges följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Motionärernas förslag*

4 §

Skatten utgår med fem *promille* av Skatten utgår med fem *procent* av
överlåtelsesumman (vederlaget). överlåtelsesumman (vederlaget).
I vederlaget ----- avslutsdagen.

Denna lag träder i kraft 1 juli 1984 och tillämpas på avslut som sker efter ikraftträdandet.

1983/84:2475 av Lars Tobisson m. fl. (m)

I motionen yrkas med hänvisning till motion 2474

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett avskaffande av dubbelbeskattningen av aktieutdelningar,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sänkning och förenkling av aktievinstbeskattningen.

1983/84:2525 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), yrkande 4

I motionen yrkas med hänvisning till motion 2524 bl. a.

4. att riksdagen beslutar att återinföra rätten till skattereduktion för aktieutdelningar i enlighet med vad som gällde enligt lagen (1980:1047) om skattereduktion för aktieutdelning.

Frågornas tidigare behandling m. m.

Dubbelbeskattningen av utdelad vinst, skattereduktion

Vinster i aktiebolag blir i princip dubbelbeskattade, först hos bolaget när vinsten uppkommer och sedan hos aktieägarna när vinsten delas ut. Denna dubbelbeskattning har dock mjukats upp bl. a. genom den s. k. Annellagstiftningen. Denna lagstiftning innebär med den huvudsakliga utformning reglerna fick 1978 (prop. 1978/79:50 bil. 2, SkU 1978/79:19) att bolagen under en 20-årsperiod får avdrag för utdelning på aktier med sammanlagt lika stort belopp som har betalats in för aktierna. Härefter har dubbelbeskattningen lindrats ytterligare för aktiebolag som inte är börsnoterade (prop. 1981/82:191, SkU 1981/82: 65). Sådana bolag är fr. o. m. 1984 års taxering berättigade till avdrag för utdelning med 70 % av det utdelade beloppet. Avdragsrätten är begränsad till 15 % av aktiekapitalet och avdraget får ej heller överstiga 700 000 kr.

Vid 1982 och 1983 års taxeringar lindrades dubbelbeskattningen av utdelning på börsnoterade aktier även genom att aktieägarnas skatt reducerades med 30 % av erhållen utdelning, dock med högst 2 250 kr. eller för makar gemensamt 4 500 kr. Reglerna genomfördes 1980 (prop. 1980/81:39, SkU 1980/81:12) och upphävdes 1982 (prop. 1982/83:50 bil. 2.1, SkU 1982/83:15).

Skattereduktionen för utdelning på börsnoterade aktier infördes i syfte bl. a. till att stimulera aktiesparande och att främja tillgången på riskvilligt kapital i näringslivet och grundade sig på ett delbetänkande från kapitalvinstkommittén. I propositionen (1980/81:39) anfördes bl. a. att det var starkt påkallat att förbättra villkoren för aktiesparande, inte minst för att komma till rätta med balansbristerna i landets ekonomi. Förslaget till skattereduktion för aktieutdelningar var avsett som en provisorisk lindring av dubbelbeskattningen av bolagsvinster i avvaktan på mer definitiva regler. I propositionen anfördes bl. a. att lättnaderna borde kunna stimulera även sådana hushåll som tidigare inte innehade aktier till sparande i denna form.

Som skäl för att avskaffa denna skattereduktion anförde utskottet 1982 (SkU 1982/83:15) bl. a. att det angivna syftet förfelades och att reglerna medförde effekter av bl. a. fördelningspolitisk karaktär som inte kunde accepteras. Ansträngningarna att få till stånd ett ökat hushållssparande och att tillgodose näringslivets behov av riskvilligt kapital borde enligt utskottets uppfattning få en annan form än dittills. Utskottet hänvisade i sammanhanget till planerna på det s. k. allemanssparandet som numera genomförts fr. o. m. den 1 april 1984. Motionsyrkanden om att återinföra skattereduktionen prövades ett halvår senare men föranledde inte någon ändrad ståndpunkt från utskottets eller riksdagens sida (SkU 1982/83:50 och 55).

Avdraget för utdelning på ej börsnoterade aktier infördes bl. a. för att underlätta småföretagens kapitalförsörjning och maximerades till 70 % av

aktieutdelningen för att utdelningen skulle bli ungefär lika högt belastad från skatte- och avgiftssynpunkt som en löneutbetalning (prop. 1981/82:191, SkU 1981/82:65). Åtgärden betecknades som ett provisorium i avvaktan på fortsatta överväganden av dubbelbeskattningsproblematiken inom kapitalvinstkommittén (B 1979:05).

Frågan om dubbelbeskattningen av aktiebolagens vinster överfördes 1982 från kapitalvinstkommittén till en särskild utredning (B 1982:04). Uppdraget att föreslå en enkelbeskattning av utdelad vinst har dock upphört enligt ett regeringsbeslut den 20 oktober 1983.

Realisationsvinstbeskattningen

Vid beräkning av realisationsvinst på aktier som innehafts mindre än två år beskattas hela vinsten, och den faktiska anskaffningskostnaden för aktierna avräknas från försäljningssumman med sitt nominella belopp. För äldre aktier är endast 40 % av vinsten skattepliktig. Anskaffningskostnaderna för sådana äldre aktier bestäms enligt huvudregeln till den genomsnittliga anskaffningskostnaden för samtliga äldre aktier av samma slag. Vid sidan av denna huvudregel gäller en schablonregel som t. o. m. den 24 oktober 1983 innebar att anskaffningskostnaden för äldre aktier fick bestämmas till 50 % av försäljningspriset efter avdrag för kostnader för försäljningen. I stort sett innebar schablonregeln således att den skattepliktiga vinsten motsvarade 20 % av nettoförsäljningspriset. Eftersom man från den beräknade skattepliktiga vinsten på äldre aktier är berättigad till avdrag med 3 000 kr. kunde alltså enligt dessa regler aktier till ett värde av 15 000 kr. försälas utan realisationsvinstbeskattning.

Schablonregeln ändrades genom ett riksdagsbeslut hösten 1983 (prop. 1983/84:48, SkU 1983/84:11) så att anskaffningskostnaden för äldre aktier enligt denna regel får tas upp till endast 25 % av försäljningspriset, efter avdrag för försäljningskostnader. Enligt schablonregeln blir därför den skattepliktiga vinsten numera ($40 \% \times 75 \% =$) 30 % av utförsäljningspriset, vilket – eftersom 3 000-kronorsavdraget är oförändrat – medför att försäljningar till ett pris över 10 000 kr. netto kommer att beskattas enligt denna regel.

Vid sin behandling av denna fråga anförde utskottet bl. a. följande.

Av propositionen framgår att den genomsnittliga värdestegringen på aktier som innehafts i två år f. n. ligger på ca 150 % och att kursuppgången för treåriga aktieinnehav överstiger 300 %. Syftet med schablonregeln är – som departementschefen framhåller – uteslutande att förenkla vinstberäkningen i sådana fall då svårigheter föreligger att utreda den verkliga anskaffningskostnaden för en försäld aktie, däremot inte att nedbringa beskattningsnivån. Mot bakgrund av de senaste årens mycket stora kursstegringar måste enligt utskottets mening antas att en tillämpning av schablonregeln i dess nuvarande utformning inte ger åsyftad beskattningseffekt.

Mot den bakgrunden finner utskottet – i likhet med departementschefen –

det vara av fördelningspolitiska hänsyn angeläget att realisationsvinstskatten skärps. Förslaget i propositionen är enligt utskottets mening ägnat att leda till en rimligare beskattning av de betydande vinster som nu uppkommer på aktiemarknaden och tillgodoser således ett fördelningspolitiskt rättvisekrav.

— — —

I sammanhanget erinrade utskottet om att kapitalvinstkommittén enligt sina direktiv har till huvuduppgift att söka utforma ett förenklat system för beskattningen av aktievinster där beskattningen träffar den verkliga vinsten vid en försäljning. Utskottet instämde i departementschefens uppfattning att den nu gällande beskattningsnivån om 40 % borde ligga fast i avvaktan på resultatet av kommitténs arbete.

Omsättningsskatten på aktier m. m.

Samtidigt med skärpningen av schablonregeln vid realisationsvinstbeskattningen genomfördes en omsättningsskatt på aktier och vissa andra värdepapper på 0,5 % av köpesumman hos såväl säljare som köpare, dvs. sammanlagt 1 %. Skatten träffar både aktiehandel som sker under medverkan av fondkommissionär och s. k. direktaffärer, dvs. transaktioner som sker utan sådan medverkan. För direktaffärer har dock skattskyldigheten begränsats till handel med en omslutning av minst 500 000 kr. per halvår. Av samma skäl som utskottet åberopat till stöd för ett ökat skatteuttag på realisationsvinster vid aktieförsäljning ansåg utskottet sig också böra biträda förslaget om en särskild omsättningsskatt på aktier. En sådan skatt kunde enligt utskottets uppfattning också antas leda till en icke oväsentlig ökning av statens skatteintäkter.

Latent skatteskuld vid förmögenhetsvärderingen

Regler om avdrag vid förmögenhetsberäkningen för s. k. latent skatteskuld, dvs. beräknad framtida inkomstskatt, infördes år 1974 (prop. 1974:98, SkU 38) på förslag från kapitalskatteberedningen. Värderingsreglerna för förmögenhet i företag innebär bl. a. att hänsyn tas till att tillgångar av detta slag i allmänhet belastas med en latent skatteskuld. I övrigt gäller att medel på skogskonto och avsättningar till s. k. eldsvådefonder m. m. får redovisas med till hälften reducerade belopp.

Med hänsyn till reglerna om den då tioprocentiga realisationsvinstbeskattningen av aktier hade beredningen dessutom föreslagit att aktier vid kapitalbeskattningen skulle få redovisas till 95 % av fulla värdet. Förslaget mötte dock erinringar från skilda håll. I propositionen anförde departementschefen att man redan i samband med införandet av reglerna om aktievinstbeskattning diskuterade frågorna om beaktande av framtida inkomstskatt vid förmögenhetsberäkningen men att han då funnit att ett sådant hänsynstagande var uteslutet. De av beredningen anförda skälen för

förslaget hade enligt departementschefen inte sådan tyngd att de föranledde honom att ändra ståndpunkt i denna fråga.

Frågan om latent skatteskulder diskuterades inte närmare i utskottets betänkande. Utskottet anförde endast att propositionen innebar att frågan fått en tillfredsställande lösning.

I samband med 1976 års skärpningar av realisationsvinstreglerna (prop. 1975/76:180, SkU 1975/76:63) prövades frågan på nytt med anledning av en motion. Utskottet anförde att de då aktuella ändringarna i realisationsvinstbeskattningen inte kunde anses så väsentliga att omedelbara ändringar i detta hänseende var motiverade. Samtidigt erinrade utskottet om att kapitalbeskattningen ingick i 1972 års skatteutrednings översyn och att det givetvis kunde bli aktuellt att i detta sammanhang ta upp de aktualiserade frågorna.

Värderingen av ej börsnoterade aktier

Fr. o. m. 1983 års taxering får aktierna i alla rörelsedrivande, icke börsnoterade aktiebolag värderas enligt de regler som gäller för familjeföretag. Dessa regler innebär att det s. k. substansvärdet, dvs. skillnaden mellan tillgångar och skulder i förvärvskällan, får reduceras med 70 %. Tidigare skulle värdepapper som omsätts på kapitalmarknaden i regel uppskattas till försäljningsvärdet. De nya reglerna utgjorde ett led i vissa åtgärder för att underlätta småföretagens kapitalförsörjning (prop. 1981/82:191, SkU 65).

Utskottet

Inledning

Flertalet av de motionsyrkanden som utskottet behandlar i detta betänkande går ut på att aktiebeskattningen bör lindras i olika hänseenden. Motionärerna bakom dessa yrkanden anser att hushållens möjligheter till aktiesparande bör förbättras och att detta sparande missgynnas i förhållande till annat sparande. Innan utskottet närmare går in på dessa yrkanden vill utskottet framhålla att bred enighet råder om angelägenheten av att på olika sätt främja företagets möjligheter att anskaffa riskkapital och att ett brett intresse för aktiesparande är positivt från allmänna utgångspunkter och bör uppmuntras. Så sker också bl. a. inom ramen för de sparstimulanser som det nya allemanssparandet erbjuder och som innebär att avkastning och värdeökning på aktier i denna sparform inte är skattepliktiga. Även utanför denna sparform finns det regler som gynnar aktieäandet. Här kan nämnas att aktieinnehaven i allmänhet genomgått en betydande värdeökning under senare tid, och denna form av avkastning beskattas inte annat än om aktierna avyttras. Vid en försäljning skall i regel högst 40 % av vinsten tas upp som inkomst, och från denna inkomst medges dessutom avdrag med 3 000 kr. Det förhållandet att aktiebolagen i princip inte är berättigade till avdrag för

utdelning på aktier kan visserligen innebära en viss dubbelbeskattning av utdelad vinst – först såsom inkomst hos det utdelande bolaget och sedan också hos aktieägaren – men särskilda regler medger långtgående undantag från denna dubbelbeskattning.

Det anförda innebär enligt utskottets uppfattning att skattereglerna för aktier erbjuder avsevärda fördelar jämfört med vad som gäller för vanligt banksparande. Därtill kommer att långsiktiga placeringar i aktier i allmänhet har visat sig medföra inte endast en värdesäkring utan också en värdestegring som banksparandet inte kan erbjuda. Reglerna innebär att arbetsfria inkomster beskattas enligt väsentligt förmånligare grunder än arbetsinkomster, och utskottet kan för sin del inte ställa sig bakom en ytterligare utveckling i denna riktning.

Vid en jämförelse med beskattningsreglerna i övrigt kan konstateras att aktievinstbeskattningen visserligen inte är indexreglerad på samma sätt som beskattningen av fastighetsvinster men att den har fått sin nuvarande utformning för att inte i alltför hög grad avvika från denna beskattning och skattereglerna i övrigt. Det bör också framhållas att det givetvis inte kan komma i fråga att likställa aktier med konst, antikviteter och annat lösöre och helt undanta aktievinster från beskattning efter en viss tids innehav. En sådan ordning skulle medföra att inkomster som i viss utsträckning kan anses som normal avkastning undantas från beskattning. I stället framstår det som önskvärt att även annan lös egendom än aktier vinstbeskattas oavsett innehavstidens längd, på sätt som numera sker i fråga om bostadsrätter. En sådan ordning har hittills avvisats av närmast kontrolltekniska skäl, men utskottet förutsätter att frågan blir föremål för fortsatt uppmärksamhet.

Skattereduktion för aktieutdelning

I syfte bl. a. att lindra dubbelbeskattningen av aktieutdelning infördes år 1980 – med verkan fr. o. m. 1982 års taxering – en skattereduktion med 30 % av mottagen utdelning. Skattereduktionen maximerades till 2 250 kr. eller för makar gemensamt till 4 500 kr. Reglerna upphävdes 1982 med verkan fr. o. m. 1984 års taxering, bl. a. med hänvisning till att reglerna medförde ej acceptabla effekter av fördelningspolitisk karaktär.

I motionerna 1065 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m), 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp), 2032 av Ulf Adelson m. fl. (m) och 2525 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) yrkas att denna skattereduktion återinförs.

I motionerna har inte anförts något skäl som bör föranleda ändrad ståndpunkt i denna fråga. Med hänvisning till de skäl som legat till grund för beslutet att avskaffa skattereduktionen för aktieutdelningar avstyrker utskottet motionerna.

Dubbelbeskattningen av utdelad vinst

Som nyss har anförts skall aktiebolagens vinster i princip dubbelbeskattas, först hos bolagen när de uppkommer och sedan när de delas ut till aktieägarna. Denna dubbelbeskattning lindras bl. a. genom den s. k. Annell-lagstiftningen, som innebär att bolagen under en 20-årsperiod får avdrag för utdelning på nytt aktiekapital med ett belopp som sammanlagt motsvarar detta kapital. Vidare har bolag som inte är börsnoterade numera rätt till avdrag med 70 % av utdelad vinst, dock med högst 15 % av aktiekapitalet och högst 700 000 kr.

Lars Tobisson m. fl. (m) yrkar i motion 2475 förslag från regeringen om slopande av dubbelbeskattningen av bolagsvinster. Lars Werner m. fl. yrkar däremot i motion 1142 att Annell-lagen och avdraget för utdelning på ej börsnoterade aktier slopas.

Utskottet vill framhålla att Annell-lagstiftningen i sina huvuddrag gällt sedan lång tid tillbaka och att det råder bred enighet om reglernas nuvarande utformning. För de ej börsnoterade företagens del innebär det år 1982 införda avdraget för aktieutdelningar att beskattningen av sådana utdelningar i stort sett jämföras med skatte- och avgiftsuttaget i fråga om löner. Mot bakgrund bl. a. av de ej börsnoterade bolagens möjligheter till avdrag för lön till bl. a. huvudaktieägare har det ansetts nödvändigt med ett avdrag av detta slag för att göra det möjligt för de mindre företagen att anskaffa riskkapital från utomstående.

De angivna reglerna innebär att dubbelbeskattningsproblemen på det hela taget eliminerats för de mindre och medelstora företagen och att de har en begränsad betydelse för de börsnoterade företagen. Med hänvisning till de skäl som ligger bakom den nuvarande lagstiftningen och i avvaktan på resultatet av de överväganden som inom finansdepartementet pågår om företagsbeskattningen avstyrker utskottet såväl motion 2475 som motion 1142 i dessa delar.

Realisationsvinst på äldre aktier

Vid försäljning av aktier som ägts två år eller mer – s. k. äldre aktier – är endast 40 % av vinsten skattepliktig. Från det skattepliktiga beloppet medges avdrag med 3 000 kr. Vid beräkningen av vinst på äldre aktier skall anskaffningskostnaderna i princip bestämmas till ett genomsnitt för samtliga äldre aktier av samma slag. Vid sidan av denna huvudregel gäller en schablon som t. o. m. den 24 oktober 1983 innebar att anskaffningskostnaden fick bestämmas till 50 % av försäljningspriset efter avdrag för kostnader för försäljningen, dvs. att den skattepliktiga vinsten i stort sett motsvarade 20 % av försäljningspriset och att aktier kunde säljas till ett värde av 15 000 kr. utan realisationsvinstbeskattning. Schablonregeln ändrades hösten 1983 så att anskaffningskostnaden numera får tas upp till endast 25 % av försälj-

ningspriset, efter avdrag för försäljningskostnader. Detta innebär att den skattepliktiga vinsten blir 30 % av försäljningspriset och att skattefrihet endast föreligger för försäljningar upp till 10 000 kr.

I motionerna 1065 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m), 2032 av Ulf Adelson m. fl. (m) och 2475 av Lars Tobisson m. fl. (m) yrkas att skärpningen av schablonregeln upphävs. I den förstnämnda motionen yrkas i andra hand att schablonavdraget höjs från 3 000 till 4 500 kr. för att försäljningar under 15 000 kr. fortfarande skall undantas från beskattning. Denna motion liksom motion 2475 innehåller också ett yrkande om en översyn av aktievinstbeskattningen i syfte att förenkla reglerna och göra aktievinster skattefria efter en viss tids innehav av aktierna.

Syftet med schablonregeln har inte varit att nedbringa beskattningsnivån utan främst att förenkla vinstberäkningen. Som utskottet konstaterade vid sin behandling av denna fråga i höstas ligger den genomsnittliga värdestegringen på aktier som innehafts i två år på ca 150 % och kursuppgången för treåriga aktieinnehav på över 300 %. Med sådana kursstegringar skulle schablonregeln i sin tidigare utformning inte ge åsyftad beskattningseffekt. Den genomförda skärpningen av schablonregeln skall ses mot denna bakgrund och får anses motiverad av angelägenheten av att åstadkomma en rimligare beskattning av de betydande vinster som nu uppkommer på aktiemarknaden och att tillgodose fördelningspolitiska rättvisekrav. Å andra sidan skulle sådana skärpningar av realisationsvinstreglerna som föreslås i motion 1142 i alltför hög grad avlägsna aktievinstbeskattningen från de regler som gäller i fråga om andra tillgångar. Med anledning av utredningsyrkandena om förenkling av reglerna vill utskottet erinra om att kapitalvinstkommittén enligt sina direktiv har till huvuduppgift att söka utforma ett förenklat system för beskattningen av aktievinster där beskattningen träffar den verkliga vinsten vid en försäljning.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet de nu aktuella motionsyrkandena.

Omsättningsskatten på aktier m. m.

Samtidigt med skärpningen av schablonregeln vid realisationsvinstbeskattningen genomfördes en omsättningsskatt på aktier och vissa andra värdepapper hos såväl säljare som köpare på 0,5 % av köpesumman, dvs. på sammanlagt 1 %. Vid affärer som sker utan medverkan av fondkommissionär begränsas skattskyldigheten till handel med en omslutning av minst 500 000 kr. per halvår.

Av samma skäl som utskottet åberopat till stöd för ett ökat skatteuttag på realisationsvinster vid aktieförsäljning och med tanke på att en skatt av detta slag kunde antas leda till en icke oväsentlig ökning av statens skatteintäkter ansåg utskottet sig i höstas böra biträda förslaget om en särskild omsättningsskatt på aktier. Sedan dess har det inte förekommit något nytt som bör

föranleda ändrad ståndpunkt i hithörande frågor. Samtidigt kan åter framhållas att det givetvis är angeläget att regeringen uppmärksamhet följer upp lagstiftningen och dess praktiska tillämpning och föreslår de ändringar av reglerna som kan visa sig erforderliga. Med hänvisning härtill och till att sådana skärpningar som yrkas i vpk-motionen måste bedömas som orealistiska avstyrker utskottet motionerna i nu aktuella delar.

Latent skatteskuld

Vid förmögenhetsbeskattningen och arvs- och gåvobeskattningen finns regler om avdrag för s. k. latent skatteskuld som kan belasta vissa tillgångar och aktualiseras under vissa omständigheter. Regler med denna innebörd infördes 1974 i fråga om medel på skogskonto, avsättningar till s. k. eldsvådedefonder och liknande tillgångar där en sådan avdragsrätt ansetts angelägen och innebär att värdet redovisas med till hälften reducerade belopp. Även värderingsreglerna för förmögenhet i företag kan sägas innebära att hänsyn tas till att tillgångar av detta slag i allmänhet belastas med en latent skatteskuld.

I motionerna 340 av Gunnar Björck i Värmdö (m) och 1065 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m) begär motionärerna förslag från regeringen av innebörd att den latent skatteskulden på aktier får dras av vid förmögenhetsbeskattningen. Motionärerna i den sistnämnda motionen föreslår att frågan löses genom att börsaktier skall få tas upp till endast 60–65 % av börsvärdet och anför bl. a. att börsaktier missgynnas vid förmögenhetsbeskattningen i förhållande till allt annat sparande. Vidare yrkas i motion 1464 av Hugo Hegeland (m) att en provisorisk lösning av problemet genomförs i en speciell situation, nämligen i samband med arv. Förslaget i motionen innebär att betalning av arvsskatt med aktier ej skall anses som en realisationsvinstgrundande avyttring.

Tidigare års ställningstaganden till frågan om avdrag för latent skatteskulder innebär att en avdragsrätt i detta hänseende bör begränsas till tillgångar där ett avdrag av detta slag är särskilt betydelsefullt och att skälen för avdrag när det gäller aktier inte ansetts ha tillräcklig tyngd. Kritiken mot nuvarande regler är enligt utskottets uppfattning betydligt överdriven. Frågan om den latent skatteskulden på aktier har en begränsad betydelse, vilket framgår redan av det förhållandet att endast en mindre del av inkomsttagarna över huvud taget betalar förmögenhetsskatt på grund av sitt aktieinnehav. Särskilda avdragsregler i detta hänseende kommer i första hand att gynna personer med hög inkomst och hög förmögenhet och med mycket stora aktieinnehav. Därtill kommer att realisationsvinstreglerna är så utformade att även relativt stora aktieinnehav kan avvecklas utan att någon realisationsvinstskatt över huvud taget blir aktuell. Att under sådana förhållanden generellt medge ett avdrag för latent realisationsvinstskatt bör givetvis inte komma i fråga. Utskottet vill inte bestrida att också de samlade skatterna i

vissa fall kan bli höga, men vad som anförs i den sistnämnda motionen är mer ett räkneexempel än en beskrivning av en konkret verklighet. De skattelättnader som i speciella fall möjligen kan anses motiverade för latent skatteskuld på aktier är f. ö. så begränsade att dessa knappast påverkar bilden väsentligt. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet dessa motionsyrkanden.

Värderingen av ej börsnoterade aktier

Aktierna i rörelsedrivande, icke börsnoterade aktiebolag får fr. o. m. 1983 års taxering värderas enligt de regler som gäller för familjeföretag, även om aktierna omsätts på kapitalmarknaden. Detta innebär att aktierna får tas upp till 30 % av det s. k. substansvärdet, dvs. skillnaden mellan tillgångar och skulder i förvärvskällan.

Lennart Pettersson m. fl. (s) yrkar i motion 1135 att förmögenhetsskatte-reglerna skärps för aktier som noteras på den s. k. OTC-listan och som inte betraktas såsom börsnoterade i skattelagstiftningens mening. Motionärerna lämnar flera exempel på att nuvarande regler medför att dessa aktier skall tas upp till ett värde som framstår som helt obetydligt jämfört med saluvärdet och menar att detta kan leda till betydande ej avsedda skattelättnader. Även Lars Werner m. fl. (vpk) yrkar i motionerna 1142 och 2456 att reglerna för värderingen av aktier av detta slag skärps. De anser att aktiernas verkliga värde bör läggas till grund för förmögenhetsvärderingen fr. o. m. 1985 års taxering.

Utskottet vill framhålla att de nya reglerna ansetts utgöra ett nödvändigt led i vissa åtgärder för att underlätta småföretagens kapitalförsörjning. Dessa företag skulle nämligen i praktiken vara förhindrade att anskaffa riskvilligt kapital från allmänheten, om de med en annan utformning av reglerna riskerade att huvudaktieägarna förlorade möjligheterna att utnyttja skattelättnaderna för förmögenhet i familjeföretag. Det aktuella problemet bör ses som en följd av svårigheterna att hindra att dessa skattelättnader sprids utanför den avsedda företagarkretsen, något som enligt utskottets mening givetvis bör uppmärksammas i samband med övriga delar av 1980 års företagsskattekommittés (B 1979:13) utredningsuppdrag. Utskottet är för sin del inte berett att f. n. förespråka någon lösning på denna komplicerade fråga men utgår från att den kommer att tas upp i utredningsarbetet eller i samband med kommande ställningstaganden till utredningens förslag. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *skattereduktion för aktieutdelning*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1065 yrkande 4, 1983/84:1501 yrkande 7, 1983/84:2032 yrkande 5 och 1983/84:2525 yrkande 4,
2. beträffande *dubbelbeskattningen av utdelad vinst*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1142 yrkande 5 och 1983/84:2475 yrkande 1,
3. beträffande *realisationsvinst på äldre aktier*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1065 yrkandena 1–3, 1983/84:1142 yrkande 5 i denna del, 1983/84:2032 yrkande 6, 1983/84:2475 yrkande 2 och 1983/84:2456 yrkandena 1 och 2,
4. beträffande *omsättningsskatten på aktier*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1065 yrkande 6, 1983/84:1142 yrkande 5 i denna del, 1983/84:1501 yrkande 6, 1983/84:2032 yrkande 4 och 1983/84:2456 yrkande 6,
5. beträffande *latent skatteskuld*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:340, 1983/84:1065 yrkande 5 och 1983/84:1464,
6. beträffande *värderingen av ej börsnoterade aktier*
att riksdagen avslår motionerna 1983/84:1135, 1983/84:1142 yrkande 5 i denna del och 1983/84:2456 yrkande 4.

Stockholm den 20 mars 1984

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Bo Forslund (s), Egon Jacobsson (s), Kjell Johansson (fp), Anita Johansson (s), Lars Hedfors (s), Anna Lindh (s)*, Ewy Möller (m) och Erkki Tammenoksa (s).

*.Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

Skattereduktion för aktieutdelning (mom. 1)

1. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att utskottets yttrande fr. o. m. inledningen på s. 8 t. o. m. avsnittet om skattereduktion för aktieutdelning på s. 9 bort ha följande lydelse:

Innan utskottet går in på de yrkanden om aktiebeskattningen som utskottet behandlar i detta betänkande vill utskottet framhålla att bred enighet råder om angelägenheten av att på olika sätt främja företagens möjligheter att anskaffa riskkapital och att ett brett intresse för aktiesparande är positivt från allmänna utgångspunkter och bör uppmuntras. Trots att regeringen av olika uttalanden att döma gör denna bedömning har regeringen och riksdagsmajoriteten på senare tid genomfört en rad försämringar av villkoren för aktiesparandet. Som utskottet återkommer till senare har skattereduktionen för utdelningar på mindre aktieinnehav slopats, realisationsvinstbeskattningen på aktier skärpts och en omsättningsskatt på aktier införts. I motionerna framhålls också andra åtgärder i samma riktning, bl. a. att förmögenhetsskatten i stort sett tredubblas vid 1984 års taxering, att en s. k. vinstdelningsskatt genomförts för att finansiera de kollektiva löntagarfonderna, och att det framgångsrika skatte- och aktiefondsparandet rivits upp och ersatts med ett allemanssparande. De motionsyrkanden som riktar sig mot dessa åtgärder tas inte upp i detta betänkande utan behandlas i annat sammanhang.

Som skäl för de genomförda skärpningarna av aktiebeskattningen har bl. a. återopats de senaste årens snabba uppgång av aktiekurserna. Utskottet vill för sin del framhålla att denna uppgång bör ses mot bakgrund av de stora kursförlusterna och undervärderingarna av aktierna under 1970-talet. De senaste årens utveckling har inneburit att den kraftiga urholkningen av aktiernas värde i stor utsträckning återtagits och att företagens behov av riskvilligt kapital har kunnat tillgodoses bättre än under den tidigare perioden.

Samtidigt kan man konstatera att hushållens andel av aktieinnehaven stadigt har sjunkit och att ägandet och inflytandet blivit allt mer dominerat av olika institutioner. En av förklaringarna härtill torde vara att skattereglerna inte är lämpligt utformade. Så t. ex. missgynnas produktivt sparande i denna form i förhållande till bl. a. sparandet i konstsamlingar och annat lösöre, vilket medför snedvridande effekter. Även i övrigt har invändningar riktats mot att olika skatteregler, exempelvis dubbelbeskattningen av bolagsvinster, missgynnar aktiesparandet. De skatteskräpningar som har genomförts under senare tid ger denna kritik ökad tyngd. Enligt utskottets uppfattning är det av vikt att den nu angivna utveckling bryts.

Den särskilda skattereduktionen för aktieutdelning tillkom för att lindra dubbelbeskattningen av aktieutdelning och har otvivelaktigt haft en positiv inverkan på sparandet och på näringslivets möjligheter att anskaffa riskvilligt kapital. Mot bakgrund av vad utskottet nyss anfört kan åtgärden att slopa dessa regler inte anses välbetänkt. Därtill kommer att skatteskärpningen inträder i en situation då det måste anses angeläget att skapa gynnsamma förutsättningar för konkurrensutsatta sektorer av svensk industri. Utskottet anser därför att rätten till skattereduktion för aktieutdelning bör återinföras och tillstyrker således de yrkanden härom som framställs i motionerna 1065 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson m. fl. (m), 1501 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp), 2032 av Ulf Adelson m. fl. (m) och 2525 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c).

dels att utskottet under mom. 1 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1065 yrkande 4, 1983/84:1501 yrkande 7, 1983/84:2032 yrkande 5 och 1983/84:2525 yrkande 4 antar följande

Förslag till

Lag om skattereduktion för aktieutdelning

Härigenom föreskrivs följande

1 § Skattereduktion för aktieutdelning medges fysiska personer och dödsbon enligt bestämmelserna i denna lag.

2 § Med aktieutdelning avses i denna lag utdelning i pengar som utgår på

1. aktie i svenskt aktiebolag, om aktien vid den tidpunkt då utdelningen blir tillgänglig för lyftning är inregistrerad vid Stockholms fondbörs.

2. andel i svensk aktiefond, om fonden vid ingången av det år då utdelningen blir tillgänglig för lyftning till minst två tredjedelar består av vid Stockholms fondbörs inregistrerade aktier i svenska aktiebolag.

3 § Aktieutdelning medför rätt till skattereduktion endast om

1. utdelningen utgör intäkt av kapital för den skattskyldige och

2. denne är skattskyldig för utdelningen enligt 53 § kommunalskattelagen (1928:370) och 6 § lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

En delägare i ett handelsbolag eller i ett dödsbo, som i beskattningshänseende behandlas som ett handelsbolag, har inte rätt till skattereduktion för utdelning som har uppburits av bolaget eller boet.

4 § Underlag för beräkning av skattereduktion är summan av de aktieutdelningar som har blivit tillgängliga för lyftning under beskattningsåret, dock högst 7 500 kronor. I fråga om makar gäller att underlaget för den ena maken får överstiga 7 500 kronor i samma mån som den andra makens underlag understiger detta belopp.

Underlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

5 § Skattereduktion för aktieutdelning uppgår till 30 procent av underlaget.

6 § I fråga om skattereduktion för aktieutdelning tillämpas 2 § 4 mom. femte och sjätte styckena uppbördslagen (1953:272). Skattereduktion för aktieutdelning skall tillgodoräknas den skattskyldige före skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördslagen.

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig att erlagga sjömansskatt och har denna nedsatts enligt 12 § 4 mom. lagen (1958:295) om sjömansskatt på grund av bestämmelserna i denna lag, skall reduktionsbeloppet minskas med det belopp varmed nedsättning har skett.

7 § Bestämmelserna i denna lag om makar tillämpas på skattskyldiga som taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) och 11 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983 och tillämpas första gången i fråga om utdelning som tas till beskattning vid 1984 års taxering.

Dubbelbeskattningen av utdelad vinst (mom. 2)

2. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "De angivna" och slutar med "dessa delar" bort ha följande lydelse:

Som framgår redan av utskottets betänkande SkU 1982/83:50 har det utredningsarbete som pågått om avskaffande av dubbelbeskattningen av bolagsvinster upphört. Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att ett ställningstagande till denna viktiga fråga inte längre förhalas. Dubbelbeskattningen utgör en diskriminerande skatteform som bl. a. hindrar en spridning av aktieägandet och bör enligt utskottets mening snarast avskaffas. Utskottet tillstyrker således motion 2475 i denna del och avstyrker de yrkanden som framställs i motion 1142 i hithörande frågor.

dels att utskottet under mom. 2 bort hemställa

att riksdagen med avslag på motion 1983/84:1142 yrkande 5 och med bifall till motion 1983/84:2475 yrkande 1 hos regering begär förslag om avskaffande av dubbelbeskattningen av aktieutdelningar.

Realisationsvinst på äldre aktier (mom. 3)

3. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Syftet med" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Åtgärden att skärpa realisationsvinstbeskattningen står i klar strid mot regeringens egna uttalanden om önskvärdheten att underlätta företagens försörjning med riskkapital och motverkar sparande i aktier. Ändringarna framstår redan av denna anledning som anmärkningsvärda. Därtill kommer de skäl som nyss har anförts mot de på senare tid genomförda skärpningarna av aktiebeskattningen.

Skärpningarna i fråga om schablonregeln innebär att denna regel kan användas utan förlust endast om försäljningspriset är fyra gånger så högt som inköpspriset. Risken är därför stor att de skattskyldiga och skattemyndigheterna kommer att tvingas till ett betydande merarbete med utredningar om anskaffningsvärde och verklig vinst och att många skattskyldiga kommer att lida rättsförluster på grund av att reglerna är alltför krångliga. Utskottet anser mot denna bakgrund att schablonen bör omedelbart bör återställas till sitt tidigare innehåll. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker förstahandssyrkandet i motion 1065 och motion 2032 i denna del, varigenom yrkandet i motion 2475 i motsvarande del får anses tillgodosett, samt att utskottet avstyrker yrkandena i motionerna 1142 och 2456 om skärpningar av dessa regler. Skulle detta förslag ej bifallas bör i andra hand schablonbeloppet höjas till 4 500 kr. på sätt som yrkas i motion 1065 för att aktier även med de nya reglerna skall kunna säljas utan vinstbeskattning för 15 000 kr.

Flertalet länder i vår omgivning har – som framgår av motion 1065 antingen full skattefrihet för försäljningsvinster på aktier efter en relativt kort tids innehav eller höga fribelopp för försäljning eller vinst. Vinstbeskattningsreglerna bör därför skyndsamt ses över för att bringas i bättre överensstämmelse med de regler som gäller i vår omvärld. Utskottet tillstyrker således även utredningsyrkandet i motion 1065.

dels att utskottet under mom. 3 bort hemställa

- a) att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1065 yrkande 1 och 1983/84:2032 yrkande 6, med anledning av motion 1983/84:2475 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1983/84:1142 yrkande 5 i denna del och 1983/84:2456 yrkandena 1 och 2 antar följande

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1983:1116) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom föreskrivs att lagen (1983:1116) om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) skall upphöra att gälla.

- b) att riksdagen – för det fall att hemställan under a) inte skulle vinna bifall – med bifall till motion 1983/84:1065 yrkande 2 antar följande

Förslag till**Lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)**

Härigenom föreskrivs i fråga om 35 § 3 mom. andra stycket kommunalskattelagen (1928: 370) att orden "3 000 kronor" ersätts med orden "4 500 kronor".

Denna lag träder i kraft dagen efter den dag, då lagen enligt uppgift på den har kommit ut från trycket i Svensk författningssamling. Den nya bestämmelsen tillämpas i fråga om avyttringar som sker efter den 24 oktober 1983.

- c) att riksdagen med bifall till motion 1983/84:1065 yrkande 3 och med anledning av motion 1983/84:2475 yrkande 2 i motsvarande del anhåller om skyndsam översyn av realisationsvinstbeskattningen på aktier i enlighet med vad som anförs i motionerna.

Omsättningsskatten på aktier

4. Knut Wachtmeister (m), Stig Josefson (c), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Ingemar Hallenius (c), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med "Av samma" och slutar på s. 12 med "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

I en reservation till utskottets betänkande hösten 1983 om omsättningsskatten på värdepapper anförde samtliga representanter från m, c, och fp betänkligheter mot den nya skatten, bl. a. med tanke på att förslaget inte remissbehandlats och inte heller granskats av lagrådet. Eftersom konsekvenserna av förslaget därför inte kunde överblickas och förslaget inte beretts i den ordning som förutsatts i grundlagen, avstyrkte reservanterna att denna lagstiftning genomfördes. Reservationen skall också ses mot bakgrund av farhågorna att en skatt av detta slag skulle medföra att handeln med svenska aktier skulle flytta utomlands.

Som anförts tidigare motsätter utskottet sig de skärpningar av aktiebeskattningen som har genomförts på senare tid. När det gäller omsättningsskatten på aktier och vissa andra värdepapper tillkommer även andra invändningar av allvarlig natur. Trots att skatten har gällt endast kort tid har farhågorna om snedvridande verkningar bekräftats, och tillgänglig statistik utvisar att försäljningen av svenska aktier utomlands under årets första månader har minskat väsentligt. Därtill kommer att rörligheten på aktiemarknaden minskas och att skatten kommer att inbringa långt mindre belopp än man har räknat med. Med hänsyn härtill bör omsättningsskatten omedelbart avskaffas. Utskottet tillstyrker således motionerna 1065, 1501 och 2032 i dessa delar och avstyrker de i motionerna 1142 och 2456 framställda yrkandena om skärpningar av skatten.

dels att utskottet under mom. 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1065 yrkande 6, 1983/84:1501 yrkande 6 och 1983/84:2032 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 1983/84:1142 yrkande 5 i denna del och 1983/84:2456 yrkande 6 antar följande

Förslag till

Lag om upphävande av lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper

Häriigenom föreskrivs att lagen (1983:1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen utkom från trycket i Svensk författningssamling.

Latent skatteskuld (mom. 5)

5. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m) och Ewy Möller (m) anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Tidigare års" och slutar på s. 13 med "dessa motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Som motionärerna konstaterar missgynnas aktieinnehav vid förmögenhetsbeskattningen i förhållande till annat sparande bl. a. därigenom att hänsyn ej tas till de latent skatteskulder som häftar vid aktieinnehavet. Motsvarande gäller också vid arvs- och gåvobeskattningen. Förslaget i motion 1065 innebär enligt utskottets uppfattning att problemet får en enkel och skälig lösning som också tillgodoser yrkandena i de båda övriga motionerna. Utskottet förordar därför att riksdagen med anledning av motionerna begär förslag från regeringen om att aktier vid kapitalbeskattningen skall tas upp till omkring 60–65 % av börsvärdet.

dels att utskottet under mom. 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1983/84:340, 1983/84:1065 yrkande 5 och 1983/84:1464 begär skyndsamt förslag från regeringen av innebörd att börsaktier endast skall tas upp till omkring 60–65 % av börsvärdet vid kapitalbeskattningen.

Särskilda yttranden

Realisationsvinst på äldre aktier (mom. 3), latent skatteskuld (mom. 5)

1. Kjell Johansson (fp) anför:

Enligt min uppfattning bör frågorna om beräkningen av realisationsvinster på äldre aktier och om avdrag för latent skatteskulder på aktier tas upp i utredningsarbetet rörande aktiebeskattningen och företagsbeskattningen. Enligt vad jag erfarit kommer detta också att ske, och riksdagen ställningstagande till hithörande problem bör därför anstå i avvaktan på att resultatet av dessa utredningar redovisas.

Värderingen av ej börsnoterade aktier

2. Knut Wachtmeister (m), förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m), Bo Lundgren (m), Kjell Johansson (fp) och Ewy Möller (m) anför:

I motioner som kommer att behandlas i samband med företagsbeskattningen yrkar vi att det arbetande kapitalet befrias från förmögenhetsskatt. Eftersom OTC-aktierna följer – och bör följa – reglerna för beskattning av arbetande kapital innebär detta att även OTC-aktierna befrias från förmögenhetsskatt. Detta underlättar småföretagens kapitalförsörjning.

Den olika behandlingen av börsnoterade aktier resp. inte börsnoterade aktier vid förmögenhetsbeskattningen kan emellertid medföra en snedvridning av aktiemarknaden. Förmögenhetsbeskattningen bör därför planmässigt sänkas också för börsnoterade aktier och annat produktivt sparande.

I reservation 5 begär vid skyndsamt förslag innebärande att börsaktier vid förmögenhetsbeskattningen endast skall tas upp till belåningsvärdet, dvs. till omkring 60–65 % av börsvärdet. Syftet med detta är att förhindra att också den latent skatteskulden förmögenhetsbeskattas samt att även i övrigt minska diskrimineringen av börsaktier i förhållande till andra placeringar. Det långsiktiga målet bör dock, som vi framhåller i reservation 3 till SkU 1983/84:28 om kapitalbeskattningen, vara att målmedvetet sänka förmögenhetsskatten även i övrigt för att till sist ta bort den helt utom för mycket höga förmögenheter. En sådan inriktning är nödvändig för att förhindra fortsatt flykt till mindre produktiva investeringar och för att nedbringa beskattningen till en internationellt konkurrenskraftig nivå.

